

1786

Kern 3481 (i-77)

538

5

DE
PERIPNEVMONIA

CONSENSU
GRATIOSAE FACULTATIS MEDICAE
IN REGIA FRIDERICIANA,
PRAESIDE
D. PHILIPPO ADOLPHO BOEHMERO,
FACULTATIS MEDICAE SENIORE
ET H. T. DECANO ETC.

PRO
GRADU DOCTORIS
SUMMISQVE IN ARTE MEDICA HONORIBUS,
LEGITIME IMPETRANDIS,

D. XXIV. SEPT. MDCCLXXXV.

PUBLICICE DISPUTABIT

AUCTOR

HENR. GOTTL. FERDIN. KÜSTER.

HALBÉRSTADIENSIS.

HALAE,

LITTERIS MICHAELIS.

FIRMISSIMO

GRATIA FACULTATIS MEDICAE
IN REGIA UNIVERSITATE

LAUREANDI
IN PHILOSOPHIA
ARTIBUS LIBERALIBUS

GRADU DOCTORIS

IN ARTE MEDICAE
CIVILIS ET MILITARIUM

IN REGIA UNIVERSITATE
HABITANDI

HABER

IN REGIA UNIVERSITATE

VIRO
SUMME REVERENDO, DOCTISSIMO
ATQUE AMPLISSIMO,
ELIESER GOTTLIEB
KÜSTER,

ECCLESiarUM ET SCHOLARUM
IN DIOECoesi BRUNOVICENSI CAMPENSI
INSPECTORI MERITISSIMO,

NEC NON

ECCLESIAE S. ANDREAE, QUAE BRUNOVICI
EST, PASTORI FIDELISSIMO,

PATRUO SUO CARISSIMO,

ACADEMICAS HASCE PRIMITIAS,

PIO ANIMO

ET DEVOTA MENTE

OFFERT

AUCTOR.

VIR
SUMME REVERENDE DOCTISSIME
ATQUE AMPLISSIME

Serena accipe fronte quaecunque hocce
studiorum meorum specimen, tanquam pri-
mum ingenii mei foetum.

Tan-

pietatis, observantiae et gratissimi mei erga TE
animi perenne exhibendi monumentum. —

Divini Numinis favor, TE, VIR SUMME
REVERENDE, TUAMQUE FAMILIAM splendidis-
simam, per longam annorum seriem, inco-
lumem fervet quam diutissime, omnisque fe-
licitatis genere, in Ecclesiae salutem, dul-
ceque dilectissimae TUAE UXORIS ac liberorum
TUORUM, optimaе spei, solatium, abundare
jubeat; me vero ut et in posterum, ulterio-
ri TUO amori habeas commendatissimum,
est

est, quod innixe abs TE peto atque contendo,
Vale et fave,

VIR SUMMÈ REVERENDE ATQUE
DOCTISSIME,

NOMINIS TUI AMPLISSIMI,

CULTORI OBSERVANTISSIMO,

H. G. F. KÜSTER.

PRAEFAMEN.

Inter infinitum fere morborum agmen, quibus genus humanum continuo quasi afficitur, febres praecipue, maximam illorum partem constituentes, plurimos perimunt homines.

Inter has *febres* autem, praesertim illae, quae cum *pulmonum inflammatione* coniunctae sunt, hinc *pneumonicae* dictae, primum lethalitatis obtinent locum. Nulla aetas, nullus sexus, nullum vitae genus, nulla regio, nullum clima ac anni tempus est, quo homines ab iis non infestantur.

Grauiissimis porro ac funestissimis stipatae symptomatibus, subito validissimos ac robustissimos homines ex improvviso saepe opprimunt.

A

Quo

Quo frequentius itaque hic morbus homines affligit, quoque plus doloris ac periculi affert, eo majori medicorum attentione atque diligentia dignus est.

Placuit ideo mihi morbi huius, periculosaee aleae pleni, variaeeque eius complicationis historiam ac therapiam, Speciminis solemnis loco, pro virium tenuitate paucis disquirere.

PERIPNEVMONIA est inflammatio pulmonum cum febre valde acuta stipata. De varia hujus febris indole infra.

Diagnosif *Cognoscitur* ex febre inflammatoria in genere; in specie vero ex respirationis organi laesione, respiratione scilicet brevi et difficili; anxietate; dolore fixo obtuso, gravativo, pectorio, in uno vel utroque pectoris latere; spiritu calido¹⁾; pulsu molli et undoso; rubore genarum²⁾; crusta sanguinis, sub emissionis plus minus lardosa; tussi primo arida, secundo autem, vel tertio, vel quarto die sputis pituitoso-sanguinolentis aut abunde eruentis, circa sextum septimumve autem diem subflavis, stipata.

Differt

1) HIPPOCRATES de morb. l. III. c. XVI.

2) ARETAEUS de causis, et s. morb. L. II. c. I.

Differt quidem peripnevmonia a pleuritide; Quum autem hic affectus rarior sit, et rarissimus, si quandoque pericardium, diaphragma, et mediastinum simul labe inficiat, semperque fere cum pulmonum inflammatione junctus sit, (hinc *pleuroperipnevmonia* dicta), ac in summis curationis momentis non adeo magna differentia intercedat: subtilior haec, a quibusdam medicis practicis visa divisio flocci habetur: medentem tamen omni ex parte reddit attentum et circumspectum³⁾.

Decursus morbi.

Incipit peripnevmonia cum febre, (interdum febris eam proxime antecedit), lassitudine, frigore, virium prostratione et anxietate. Sequitur aestus, cum frigore alternans; interdum vomitus, aut diarrhoea sub morbi initio accedunt. Pulsus celer est, frequens, magnus, primo durus, mox autem malo

A 2

in-

3) De variis variarum de pleuritis et peripnevmoniae sede et differentia, sententiis, vide

SARCONE *Gesch. der Krankh. v. Neap. Zürich 1770.*
I Th. S. 118.

III. BALDINGER *progr. tria de sede pleuriticid. recusa.*
in Cel. GRUNER Del. diss. med. jen. Vol. I. p. 144 sqq.

lo incremente mollis, undosus, inaequalis 4). Aegri pro summo dolore pectus elevare impediuntur; respiratio difficilis est, parva, frequens, dolorifica, anxia, simulque calida; tussis quoque excruciat aegros, sicca primis diebus; tertio, quartove autem die, sputa, coloris, consistentiae, et copiae variae, sanguineis striis intertexta, et sexto vel septimo die flavescencia prodeunt. De dolore conqueruntur aegri compressorio et obtuso, et, si pleura simul affecta est, intercurrente acuto, pungitivo, qui saepe sursum ad claviculas, saepe deorsum ad hypochondria sese extendit. Decubitus aegri varius est; commodius in latere affecto, aut supinus decumbunt, rarissime in sano quiescunt, quia tunc eo maiori dolore affici solent. Interdum nonnisi erecto situ respirare possunt, quod dicitur *orthopnoea*. Lingua in principio rubet, postea vero viscida et nigra evadit. Urina primis diebus rubicunda, saturata, post aliquot dies turbatur et sedimentum deponit copiosum, subroseum. Quibus symptomatibus, rite decursum suum absolventibus, febris et dolor imminuuntur, respiratio fit

li-

4) Unus nempe vel alter pulsus sentitur validus, et mox iterum fit mollis, debilis undosus. v. GALEN. de puls. ad tir. C. XII. Praecipue talem pulsum in pleuroperipneumonia observare licet.

liberior, sputa sanguinea et flava mutantur in blanda et alba, pulsus elevatur, amplior ac aequalior fit, sanitasque in integrum restituitur.

Si autem in pejus ruit morbus: febris et dolor pectoris pertinaciter continuant; sputa vel nulla, vel cruda semper rejiciuntur; urina cruda mingitur; respiratio difficillima et orthopnoea summa succedit; facies tumida, rubescens, oculi inflammati, fulgentes, torvi; anxietas summa; jectigatio membrorum; vigiliae, delirium, vel affectus soporosi accedunt; pulsus exilis intermittens, formicans, sentitur; affectus accedunt syncoptici; sudor frigidus in fronte et pectore erumpit; unius lateris interdum accedit resolutio, labiorum distorsio, extremitatum refrigeratio; circulus circa oculos lividus, visus obscuratio, convulsiones, insequuntur; quibus finem tandem sub summa anxietate imponit mors.

Nonnunquam aegri, proxime ante mortem nullum sentiunt dolorem, nec angorem, et, si de morbo quaerantur, nihil quidem periculi imminere arbitrantur. Sed ex algore extremitatum, livore unguium, pulsuque parvo, celerissimo ac intermittente, mortem brevi instare, Medicus cognoscit.

Causæ Peripneumonia vera pro *caussa* materiali proxima stagnationem et stasin sanguinis in vasis sanguiferis, praecipue arteriosis, vel pulmonalibus, vel bronchialibus, agnoscit ⁵⁾).

Causæ peripneumoniae praedisponentes sunt: sanguis, copiosus, crassus, minus cohaerens; structura thoracis morbosa; pulmonum debilitas; aetas provectior, frequentius juvenilis; sexus potissimum potior. Inter rariores referunt corpora polyposa, vasis pulmonalibus inhaerentia, et offescentia arteriarum intercostalium.

Causæ

5) D. HARTMANN, Resp. MÜLLER, diff. Duplex peripneumoniae genus. Halae 1756. 4.

Cel. SELLE stasin sanguinis in vasis bronchialibus *anginam pectoris*, appellat. *Wenn, ille ait, bloß die feinsten Enden der Luftröhre entzündet sind, so äussert sich die Krankheit durch stechende Schmerzen in der Brust, durch einen harten Puls, und durch sehr beschwerliches Athemholen. Es kann hier auch leicht ein sputum cruentum kommen. Diese Krankheit ist es wahrscheinlich, welche Anlaß zu der Streitigkeit vom Sitze der Pleuritis gegeben hat, und verdient daher besondere Aufmerksamkeit. Ich würde sie Angina pectoris nennen.* —

Cur cel. Vir pro singulari eam habeat morbo, me non satis perfecte perspicere confiteor; cum inflammatio pulmonum sit, aequae ac illa, cujus *caussa* stasin sanguinis in vasis pulmonalibus supponit, nec minus iisdem sanatur medicamentis, quibus huic medemur; hinc *Anginae* nomen minus recte ipsi convenire videtur.

Causae occasionales sunt: aër humidus, siccus, calidus, frigidus; subita praesertim horum alternatio et mutatio; aër gravis, levis, effluviis causticis adstringentibus, incrassantibus, refer- tus; refrigeratio exaestuato corpori admitta, potus frigidus, statim post iracundiam, vel exae- stuante corpore avidissime ingurgitatus; victus crudus et viscidus; cibi acidi; vinum generosius et spiritus vini tempore vel hiberno, frigido, vel aestivo, vel largiter in dies, vel exaestuante corpore assumtus; motus corporis nimis vehe- mens, praesertim ineunte vere; fortes pectoris concussiones, per clamorem, cantum, elevatio- nem corporum ponderosiorum; violentiae exter- ne pectori inflictæ; constitutio aëris epide- mica; pediluvia, vel nimis calida, vel frigida; acrimonia morbifica, v. g. a scabie repressa, alvi fluxu cohibito &c. per metastasin ad pectus translata; spasmi viscerum abdominalium; eva- cuationum sanguinis ordinariorum suppressio; inflammationes partium adjacentium.

ABSOLVITVR peripnevmonia, ut quisvis alius *Solutio morbi*
 morbus (vi principiorum pathol. gener.),

- I. per restitutionem in sanitatem;
- II. per transitum in alium morbum;
- III. per mortem.

A 4

Si

Si in sanitatem abi inflammatio, resolvitur ita, ut febris ipsius ope sanguis irritans et stagnans discutiatur, et *vel* per circulum sanguinis bene concocta, blandae humorum corporis naturae assimiletur, *vel*, si fieri hoc nequit, mobilis reddita, per emunctoria corporis eliminetur. Evacuationes hae vocantur criticae, et certis, nisi natura turbatur, sunt diebus decretoriis salutaribus, die scil. quarto, septimo, nono, undecimo, decimoquarto, decimosextimo, vigesimo primo.

Optimus certe quidem primus ille inflammationis exitus, sed admodum rarus, et nullo modo sperandus est, nisi in subiecto habitus laxioris, et fluidorum indole non adeo densa praedito, simulque exigua parte pulmonis inflammata.

In altero resolutionis exitu, excernendo nempe materiam obstruentem, variis naturae utitur viis, a medico, fidei naturae ministro, bene attendendis.

per sudorem I. Per SUDOREM evacuatur materia in arteriis stagnans, in venas propulsa, sanguinis circulo conquassata, mobilisque reddita. Quamvis hic peripnevmoniae exitus non adeo frequenter occurrat; ex observationibus tamen constat, interdum illum naturae viribus perfici.

Sudo-

Sudorem criticum et salutarem fuisse indicant: larga ejusdem die quodam decretorio in universo corpore, cum vel sine frigore critico praegresso, observata profusio; omnium symptomatum insequens remissio; virium pulsusque naturalis restitutio.

II. Per URINAM judicatio critica salutaris fit, *per urinam* si urina hypostatica ante diem septimum cum suspenso albo, aequali et continuo excreta, tunc copiose mingitur et sedimentum deponit acuminatum, laeve et aequale, vel album, vel subrubrum; si sputa simul cocta rejiciuntur, et morbi levamen percipitur.

III. Per DIARRHOEAM solvitur. Jam ab HIPPOCRATE, ARETAEO, aliisque medicis veteribus alvi excretiones inter criticas in peripneumonia relatae sunt evacuationes. Moderatus tamen et lenis alvi fluxus esse debet, qui levamen morbi adfert; excedens contra diarrhoea, et cum debilitate aegri, viribus praesertim ante jam contractis superveniens, funesta est. Praecipua autem solutio critica per diarrhoeam in peripneumoniis biliosis ac putridis expectari potest ⁶⁾.

A 5

GALE

6) TISSOT Avis au peuple Chap. IV. §.

Sub morbi (pleuritis inflammatoriae-biliosae) declinatione ventrem modice profluere, multum profuit. Cel. STOLL Rat. med. P. II. p. 312.

GALENUS in Commentar. ad HIPPOCR. aph. S. VI. a. XVI. moderatam diarrhoeam, simul cum signis coctionis in urina, sputis &c. erumpentem, pro salutari habet.

Omnino certe symptomatica et noxia censenda est diarrhoea serosa, sub principio statim peripnevmoniae, praesertim purae inflammatoriae orta; utpote quae liquidioris sanguinis partem, ad inflammatoriae spissitudinis coctionem tam necessariam, expellit. — Talem incipienti morbo supervenientem diarrhoeam, perniciosam admodum et plerumque lethalem declarat D. W. TRILLERUS ⁷⁾; morbi magnitudinem indicare, COEL. AURELIANUS ⁸⁾, et in morbis pectoris praesertim acutis valde perniciosam, BAGLIVIVS ⁹⁾. — Nunquam tutum, frequentem alvi fluxum esse dixit FR. HOFFMANUS ¹⁰⁾.

per sputa IV. Per sputa solvitur, dum crassiores stagnantis materiae partes per vasorum anastomosis in vesiculas pulmonales transmissae, fereatu et tussi rejiciuntur.

Ab HIPPOCRATE, CELSO, BAGLIVIO, BOERHAAVIO, VAN SWIETENIO, HUXHAMIO, STOERCKIO,

7) De pleuritide §. 33. p. 7.

8) De morb. ac. l. II. c. XIII.

9) Prax. med. l. I. p. 35. ed. Romae 1696.

10) Med. rat. syst. T. IV. P. I. ed. Francof. p. 432.

CKIO, FR. HOFEMANNO, immo omnibus fere omnis aevi Medicis pro optima et fere unica peripnevmoniae critica solutione habita sunt et nunquam non pleuritici, quibus sputa deficiunt, aut supprimuntur, aut cruda sunt, in summo periculo versantur; e contrario vero, qui iis bene cito et mature, h. e. die morbi secundo, tertio, vel quarto expurgari incipiunt, crisin celerem, et sanitatis restitutionem certam expectare possunt.

Crudissima, GALENUS ait, pleuritis est, in qua nihil omnino expuitur.

Salutari eventu septem primis morbi diebus humida aequalia, laevia, non nimis tenuia, subflava, paucò sanguine remixta, celeriter, facile, copiose ac continue, morbo declinante alba ac blanda, dolore simul mitescente¹¹⁾ respiratione levata, pulsuque ampliori et pleniori reddito, rejiciuntur. Malo omine evacuantur nigricantia, viridia, livida, densa, ramosa.

V. Interdum quoque naturali ac spontaneo SANGUINIS PROFLUVIO peripnevmoniam solvi constat, larga nimirum narium haemorrhagia, mensium et haemorrhoidum fluxu, nec non
uri.

per haemorrhagias naturales.

11) HIPPOCRATES in progn. Omnia autem sputa mala sunt, quae dolorem non sedant &c Omnium autem quae exscreantur optima, quae dolorem sedant.

urina cruenta. Ejusmodi sincerus fluxus infra primum et quintum diem contingens, fatalis censetur ¹²⁾).

Omnes autem sanguinis evacuationes criticas ac salutare esse, judicamus. Si una cum perfecta concoctionis signis in urina et sputis coincidunt et consentiant: optimum morbi eventum promittunt, et venaesectio, in hoc morbo perquam necessariae, vices quasi gerunt.

*Transitus
in alium
morbum*

Si autem peripneumonia in alium transit morbum; novus exinde obortus affectus vel pulmonibus ipsis, vel aliis corporis partibus inhaerebit.

Morbi, ex peripneumonia pulmonibus ipsis inhaerentes, sunt omnes; quos inflammationes in genere excipiunt: *abscessus, scirrhus, atonia pulmonum.*

Ejusmodi peripneumoniae exitus non infrequentes sed miserrimas saepe relinquunt corporis calamitates, quarum ultima linea mors est.

in pulmonis abscessum

Dum in *abscessum* tendit inflammatio, quod facile contingit, si malum altiores jam egit radices, et vel ob neglecta in principio auxilia, vel ob sanguinis inflammatorii stagnantis nimis compactam indolem resolvi amplius nequit: ex morbi

12) VOGELIUS Praelection. de cogn. et curand. praecipuis C. H. affectibus §. 194. pag. 149.

morbi ultra decimum quartum diem perduratione cognoscitur; quamvis jam suppurationis futurae metus sit, si ante septimum diem symptomata nullo modo mitescant, si vel nulla evacuatio, vel non perfecte critica, nec sputis, nec aliis viis observata sit, et si symptomata in dies ingravescant¹³⁾, tacitaque febrilia anomala persistant.

Itaque horrores, sine causa manifesta intercurrentes, dolor imminutus, functio nihilominus pulmonis adhuc laesa, febris et pulsus vel imminutio, vel mutatio, suppurationem jam jam feri, indicant.

Pus in pulmonibus cavo collectum propriaque membrana inclusum, *Vomica* audit. Quae si rumpitur ac in thoracis cavum pus effunditur, *empyema* salutatur.

Praesentem abscessum indicant: febris hectica post assumta alimenta exacerbata; continua pulmonum a vomica irritatio; tussis pertinax, sicca, post partum ac motum aucta; respiratio laboriosa cum strepitu; decubitus in latus affectum, haud vero sanum; rubor genarum et labiorum; appetitus prostratus; fitis

13) HIPPOCR. Coac. 392. 396. de morb. l. I. c. 13. 14. de loc. in hom. c. 25. de affect. c. 8. Aph. V. 8.

fitis magna; fudor nocturnus maxime circa jugulum et frontem; urina spumofa; pallor; macies; debilitas summa¹⁴⁾.

Nifi autem sputo purulento abfcessus folvatur, aegrotum *vel* fuffocatione subito interemit, *vel* pure, ad fanguinem reforbito et aliis in corporis partibusdeposito, abfcessus fiunt, febreque lenta phthifical aeger confumitur.

Rariffimum est, fi fides habenda quorundam obfervatis, pus criticum ex aure, per urinam, alyum, aut uterum fluere; frequentius contingit metaftasis quaedam purulenta, interdum fine omni praegreffa illinc inflammatione, sub axillis et alibi falutariter¹⁵⁾.

in Scirrhum

Alter pulmonum ex peripnevmonia morbus, SCIRRHUS est; ex quo respiratio laboriofa anhelofa, tufficula ficca, post partum praefertim molefta, infurgunt¹⁶⁾. Facilis inde peripnevmoniae recursus, et phthifis topthacea.

in atoniam pulmonum est

Ex perversa autem medendi ratione, nimis diuque continuato expectorantium, fic dictorum
bec-

14) BOERHAAVE aph. de cognosc. et cur. m. aph. 835. HIPPOCR. Coac. n. 402. 423. de loc. cap. 28. de morb. I. l. II. c. 44. Prognost. c. 16,

15) VOGELIUS de cognosc. et cur. C. H. aff. §. 194. p. 149.

16) HIPPOCR. de morb. l. I. c. XIV. l. II. c. LV.

becchicorum usu, pulmonum tonus læditur at- phthisis
pituitosa.
que phthisis oritur pituitosa¹⁷⁾.

Inducit porro peripnevmonia *morbos pulmo-* in alios
corporis
affectus
nibus ipsis non inhaerentes. Ex impedito enim sanguinis a capite descensu, phrenitis, apoplexia, hemiplegia, angina; ex cordis systole et diastole impedita totiusque pulmonis inflammatione et polypi magnorum vasorum, et carditis oriri possunt.

Raro febris intermittens, sublato hocce morbo, succedit¹⁸⁾. Si exquisita fuerit: aeger ex vitio primarum viarum sibi malum contraxisse videtur; sin minus: periculum est, ne febris larvata adfit, quae in lentam tendit.

Enteritidem¹⁹⁾, doloresque artuum²⁰⁾ ex peripnevmonia ortos legimus.

Si autem MORTEM immediate infert peri- in mortem
pnevmonia: hoc duplici fit modo, *vel*, pulmonum gangraena, *vel* subita liquidi sanguineo-ferosi accumulatione.

Facile

17) E. WICHELHAUSEN Dissert. de Phthisi pituitosa. Götting. 1783. 4. §. 31. pag. 65.

18) BANG Selecta diar. nosoc. frider. in Act. Havn. Havniae 1783. 8. T. I. p. 250.

19) BANG l. c. p. 110.

20) BANG l. c. p. 250. RIEDLIN Lin. med. Maj. pag. 307. sqq.

Facile in *gangraenam*, hinc in sphacelum et mortem transit inflammatio, si vel gravissima, vel putridae malignae indolis sit.

Indicatur hic exitus, si nulla critica observatur excretio, vehementissimae inflammationis signa subito evanescent, calor internus in frigoris sensum mutatur, dolores cessant, debilitas summa accedit, pulsus parvus, celerrimus, intermittens observatur, animi angor, rigor, horripilatio, lypothymiae, convulsiones, carphologia, tendinum subsultus, funesti eventus prodromi, accedunt.

Si autem pulmonis pars gangraenascens in putredinem ruit, ac ea destruitur: sputa infima rejiciuntur putrida, ichorosa, tenuia, cineritia, livida, atra, foetida, quae cita excipit mors.

Altera in peripnevmonia mortis causa, est *suffocatio* ex subita pectoris oppletionem orta. Et jure quidem haec pro frequentiori mortis causa tenetur ²¹⁾. Crebriores enim cadaverum sectiones a BONETO, MORGAGNO, multisque aliis Medicis institutae docent, pulmones, peripnevmonia

21) FR. HOFFMANNVS Med. Rat. Syst. T. IV. P. I. p. 432. §. 12.

CULLEN *Anfangsgr. der Arzneiwiss.* I Th. §. 24. S. 169. §. 338. S. 223. conf. §. 342. S. 226.

monia mortuorum duros, sanguine infarctos, vesiculis pulmonalibus, vel sanguine puro, vel fero mixto repletis, inveniri, et aquae injectos statim fundum petere.

Antecedunt tristem hunc exitum jaectatio membrorum, anxietas summa, orthopnoea, faciei intumescencia ac rubor cum deliriis; quia sanguinis a capite reditus et liberior ejus per cor et pulmones circulus valdopere impeditur.

Prognosis.

Inflammatiō pulmonum in genere quidem, uti omnis morbus acutus, periculosa judicatur; eo periculosior autem existit, quo magis pulmonum, ad vitam nostram tam necessaria functio hac ipsa laeditur, viscusque pulmonale corruptioni facile obnoxium redditur.

In specie vero plus periculi alit, si peripnevmonia malignae et putridae indolis sit, si corpus valetudinarium invadat, si gravidam, si senem corripit.

Aequae ac in corporibus rusticanis, athleticis, quadratis, plethoricis, exercitationi deditis, cholericis, majori stipatur periculo, quam in corporibus laxis, phlegmaticis, et vitae sedentariae addictis.

B

Febris

Febris vehementia, respirationis magna difficultas, decubitus difficilis, orthopnoea, faciei sub orthopnoea intumescencia et rubor, pulsus irregularis, tussis crebra, vehemens, sicca, dolor praesertim compressorius fumus in in pectore, delirium, — mala, et inflammationis vehementioris morbiq̄ue pertinacioris signa sunt.

Sudores circa cervicem oborti, praesertim frigidi, nisi urinae copiosae et crassae reddantur, sputaque cocta excernantur, perniciosi ²²⁾.

Indicatorii et critici morbi nostri dies, videlicet quartus, septimus, nonus, undecimus, decimusquartus, decimusseptimus, vigesimus primus medentis exposcunt attentionem.

Si nullum, in primo septenario, solutionis apparet signum, remanente respirationis difficultate, et potius mali symptomata augentur: funestus imminet eventus ²³⁾.

Bonae concoctiones judicationem brevifore et certiozem salutis spem promittunt ²⁴⁾.

Prae-

22) HIPPOCRATES Progn. c. 5. Coac. n. 572.

Qui in peripnevmonia primis mox diebus citra levamen sudant, pereunt ac sphacelosa plerumque subest inflammatio. FR. HOFFMANN MED. RAT. SYST. T. III. p. 323.

23) HIPPOCRATES de loc. c. 25.

24) IDEM Epid. L. I. S. II. n. 87.

Praefertim sputorum ratio habenda, quibus fere semper morbus solvitur.

Sputum mature coctum, moderate crassum, facile et copiose excretum, bonum; crudum et tenue, tardeque et cum difficultate excretum, malum ²⁵⁾).

Screatio flava, nec multo sanguine permixta, salutaris et boni vt plarimum ominis est ²⁶⁾).

Sputum vero sub initio statim et abunde cruentum ac spumofum, malum ²⁷⁾).

Omne sputum, dolorem haud solvens, malum; contrarium autem exoptatum ²⁸⁾).

Sputa sincera rubra, vel flava, vel aeruginea, pallida, viridia, nigra, spumosa, et glutinosa, prava ²⁹⁾).

A sputis suppressis metuendum est delirium, vel suffocatio, vel gangraena ³⁰⁾).

Sputa nulla, symptomatibus morbi perdurantibus, pessima ³¹⁾).

B 2

Diar-

25) IDEM Aph. I. 12. Coac. 416

26) IDEM Coac. 390.

27) IDEM ibid.

28) IDEM ibid. 391 Aph. I. 25. II. 2.

29) IDEM Coac. 390.

30) IDEM Praed. I. 97.

31) ZIMMERMANN von der Erfahr. T. I. B. 3. p. 408

Diarrhoea, perinevmoniae superveniens, valde suspecta, praefertim si malum inde non levatur ³²⁾.

Urina in peripnevmonia tenuis, si quarto die enaeorema sistit, et septima subrubrum deponit sedimentum, spem solutionis promittit ³³⁾.

Sanguinis e naribus larga et tempesta eruptio, sic dicta *activa*, bona et exoptata est.

Quod si autem sanguis importune et maxime quarto, vel sexto, vel etiam undecimo die, ob morbi violentiam et imbecilles naturae conatus, paucis guttulis tantum exstillat: *passiva* haec *excretio* mala et pessima dicenda.

Lateris aut pulmonis dolores, qui neque per sputorum purgationes, neque faecum dejectionem, neque venaesectionem, nec medicamenta, nec per victus rationem sedantur, ad suppurationem tendunt ³⁴⁾.

Quibus dolor citra aliorum symptomatum remissionem subito cessat, funestum ³⁵⁾. Pejus pariter, si in maximo symptomatum fervore, nec dolere, nec sitire, neque ullo modo se laborare, persentiant aegri.

Ab-

32) HIPPOCR., Aph. VI. 16.

33) IDEM Aph. IV. 71.

34) IDEM Progn. c. 14.

35) IDEM Coac. 418.

Abcessus, pone aures, aut in cruribus erumpentes, magnamque puris copiam profundentes, salutare. Metastasis puris in hepar, anceps; in cerebrum lethalis. Mictus purulentus, enato abcessu, et materia copiosa, crassa, alba, per urinam excreta, malum solvit³⁶).

Pulmone suppurato, si pus per alvum evacuetur, lethale.

Curatio.

Curatio huius morbi differt maxime pro differentia febris, qua ille stipatur.

I. PERIPNEUMONIAE SIMPLICES.

a. *Peripneumonia vera,*

quae stagnationem et stasim sanguinis puri in pulmonibus pro causa sua agnoscit, cognoscitur ex symptomatibus supra recensitis, signis Synochi simplicis, viribus, sub initio morbi integris, absentia signorum cuiuscunque saburrae, et crusta sic dicta inflammatoria sive coriacea.

Hinc sequentes in hac peripneumoniae specie formandae sunt *indicationes* :

- I. Ulterior sanguinis stagnatio et stasis impedienda,
- II. facta discutienda,

B 3

HI.

36) IDEM Aph. IV. 74.

III. excretionēs criticae, quo natura vergit,
placide promovendae, et

IV. pulmonum robur restituendum.

A. Ulterior stagnatio et stasis impeditur co-
hibito sanguinis ad pulmones impetu, quod fit
praecipue,

1) Per evacuationes sanguinis sinceras et
praesertim per venaesecionem. Praesentissi-
mum ac praestantissimum huius morbi reme-
dium est venaesectio, largiter, tempeste,
praesertim in latere affecto, instituta. Larga
hoc in affectu necessaria esse debet, praecipue
in adultis, exercitatis, rusticis, quadratis; in
subjectis, lauta diaeta utentibus et plethoricis,
quibus haec peripnevmoniae species familiaris
quasi esse solet.

Sanguinis mittendi copia, in genere deter-
minari nequit, sed ex aegroti aetate, quae il-
lam permittit, habitu, viribus, morbi vehe-
mentia et diurnitate etc. dijudicatur. In sum-
me plethoricis, si vires integrae sunt ac inflam-
matio vehemens, usque ad lipothymiam ve-
naesecionem instituire, convenit. Optime tunc
incommodis, quae ex tam larga venaesecione
oriri possunt, per analeptica, vesicatoria et
camphoram occurrimus, vtpote quibus vires re-
suscitantur, pulsusque elevatur. Raro una suf-
ficit

ficit, sed altera, vel tertia requiritur. Cel. PRINGLE prima aut secunda venaesectione, duodecim usque ad sedecim uncias, sanguinem educendum curavit; in sequentibus vero minori in quantitate³⁷⁾. Et in genere infra decem uncias nunquam fere sanguis subtrahendus esse videtur. Venaesectione, nisi symptomata pectoris, praesertim oppressio, evidenter remittunt, vel eadem, si symptomata urgent, aut secundo, aut tertio die repetenda; ultra vero non temere procedendum, neque indicatio ex conspicua lardosa crusta in sanguine absolute formanda, utpote quae tuto remanere potest sine vitae periculo, cum non causa morbi tantum, sed insuper venaesectionis, nimis repetitae, effectus esse possit³⁸⁾.

Quodsi in prima statim, vel parcissima sanguinis detractioe deliquia animi incidant; tunc repetita vice sub horizontali aegroti situ et parce sanguis subtrahendus est. Saepius autem venaesectionem secundam, magis secundam priori fuisse, observata docuerunt quam plurima.

Primis quidem quatuor praecipue diebus sanguis mittendus est, antequam concoctionis signa in sputis ac urina apparent; saepe tamen,

B 4

si

37) *Beobacht. üb. d. Krankh. d. Armee* p. 146.

38) VOGEL l. c. §. 198. p. 152.

si inflammatio vehemens, symptomata urgentia, nec bonae ac perfectae concoctionis, nec crifeos, nec suppurationis futurae signa adfunt, et venaesectio initio vel omissa, vel nimis parva in quantitate instituta fuit: omni tempore usque ad diem septimum intrepide ac cum successu a prudenti Medico adhiberi, et qualicumque die, summa morbi vi urgente, administrari potest³⁹⁾.

Omittenda vero, si bonae ac perfectae, vel factae concoctionis signa in sputis, urina, etc. adpareant⁴⁰⁾; si vires ob praegressum morbum, vel alia ex causa valde debilitatae, (minime autem, si modo suppressae sunt); si post tertiam vel quartam, vel, pro rei necessitate, intra triduum factam sanguinis detractionem, nulla symptomatum remissio subsequitur; quum plenus tunc quidem pulmonis a sanguine restagnante infarctus extimescendus sit⁴¹⁾.

Venaesectionem, praesente mensum vel haemorrhoidum, fluxu, absolute contraindicari, vix ullum, secundum therapiae generalis principia persuadere sibi posse, credo. — Et in gra-

39) VOGEL l. c.

40) Excretio primis statim diebus prodiens, Venaesectioe potius promovetur quam cohibetur, momente CULLEN, l. c. §. 353. p. 235.

41) ELLER Observ. de cogn. et cur. morb. Sect. VII. p. 199.

graviditate sanguinis missio juvat; semper tamen caute ad tempus graviditatis, vires aegrotae, et quantitatem massae evacuandae respiciendum.

Videntur nonnunquam quidem peripneumoniae simplices verae, leves, in sanatione earum VSne opus non habere; Medici autem, praesertim juniores, minus adhuc exercitati, probe sibi hac in re prospiciant et non ad praesentem tantum corporis statum, sed et futurum respiciant; interim dissimulandum non est, interdum illam omitti posse, inprimis, si febris non vehemens sit ⁴²⁾).

2) Per solutionem *alvi obstructae*, quae in hoc morbo plerumque adest et congestionem humorum ad pectus auget. Non acrioribus purgantibus, alvi perturbationem efficientibus, sed potius lenioribus *laxantibus*, *antiphlogisticis*, ex pulpa Tamarindorum cum manna et cremore tartari, in aqua florum acaciae, adjecto nitro solutis, confectis et cochleatim exhibitis, alvi lenem solutionem producere, convenit. Pariter, ex plurimorum auctoritate, per enemata emollientia et antiphlogistica, ex decocto avenaceo et althaeae, adjecta f. q. oxymellis simplicis, nitro depurato, oleisque anethino et chamomillae

B 5

42) VOGEL l. c.

millae coctis, cum vel sine vitellis ovorum praeparata, alvus ducenda:

3) per remedia, *orgasmm sanguinis et calorem temperantia*. Finis hiece obtinetur,

a. regimine aequali temperato, nec nimis calido. Cubiculum aegroti eligatur apertum, aër fervetur temperatus, nec stragulis magnis, nimis atque grauibus aeger obtegatur⁴³).

b. Medicamentis temperantibus, nitrosis, acidulis, ex regno vel vegetabili, vel minerali petitis, et potu diluente acidulato, videlicet decocto hordei, avenae, scorzonerae, rad. graminis, vel cum succ. express. Rub. Idaei, Ribium, Cerafor. acid. Fragorum, etc. (addito pro grato sapore pau-xillo

43) HUXHAM T. II. ed. *Reichel*. p. 180. —

Regimen frigidum tanti esse arbitratus est SYDENHAM, ut pleuriticos quotidie ad aliquot horas, e lecto eximere, suadeat, ne nimis exaestuent; ita ut si contra lecto jugiter affixi relinquuntur, neque sanguinis evacuatio neque remedia alia quaecunque vel minimum proficiant, Vid. Sect. IV. cap. p. 254. ed. Amstelod. 1683. — Et Cl. SARCONE (Gesch. d. neap. Krankh. T. I. p. 196 sqq.) eo usque processit, ut glaciem pectori imponere, potumque frigidissimum assumere suaserit. Sed quam audax ac temeraria haec curatio sit, quis non videt! —

xillo sacchari); vel cum spiritu vitrioli acidulato, et syrupo acetositis citri gratiori reddito.

B. Indicationi secundae

respondent, quae sanguinem spissum inflammatorium et stagnantem dissolvunt, simulque cor atque arterias leniter stimulando, motum sanguinis intendunt, ita, ut sanguinem congruatum, in pulmonibus stagnantem, solum movere possint.

Omnibus his viribus instructum a quinquaginta circiter retro annis innotuit medicamentum, cujus primam notitiam debemus IOHN TENNENT, Medico Anglo.

IOHN TENNENT, soluto Pensylvanis largo praemio, tandem ab iis impetravit, ut specificum illud medicamentum, quo serpentis caudifoni morfu ipsi felicissime medebantur, RADICEM, inquam, SENEGAE revelarent.

Videns autem TENNENTIUS, pleuriticos ac peripnevmoniacos iisdem fere symptomatibus, ac serpentis caudifoni morfu laesos affici, in iisdem tentavit dictae radiceis usum tanto quidem exoptato eventu, ut illud horum morborum unicuique specificum dicere, haud veritus fuerit, et ob cives multos, hoc remedio servatos, praemium LXXV librarum a supremo Philadelphiae magi-

stra-

stratu obtinuerit. — Optandum certe esset, ait LINNAEUS ⁴⁴), ut in nostris etiam pharmacopoliis radix fervaretur, cum memorati morbi, plurimos penes nos, praecipue de plebe, immature extinguant. Divulgatis hac de re observationibus auctoris saepius laudati in Virginia, eo cum fructu his in casibus usurpanti coepit, ut raro tres aut quatuor jam e centum numero e vita decedant, cum tamen antea ultra partem dimidiam quotannis eodem fato defungerentur.

Postea quoque Senegae usus in Gallia, a Cl. LEMERY, DE IUSSIEU, DU HAMEL, BOUVART, aliisque Medicis, non sine summo fructu in febris pneumonicis laudatus fuit. Nec in Italia, Germania et septentrionalibus Europae regionibus Medici defuere, qui experientia convicti, efficaciam et praestantiam hujus medicamenti in pectoris inflammationibus haud probaverint ⁴⁵).

Cum

44) Amoenitat. acad. Vol. II. ed. Amst. 1752 p. 130. 131.

45) BÜCHNER Fund. mat. med. p. 297. fqq.

SPIELMANN Inst. mat. med. Argent. 1774. p. 581.

LEWIS Mat. med. ed. germ. Ziegler. Zürich 1771. p. 468. fqq.

MURRAY App. Med. T. II. p. 436 fqq.

Cum vires hujus radice potissimum resolventes et evacuatoriae sint, praesertim diathesi sanguinis phlogisticam corrigentes, in specie autem utilissimas ac criticas in peripneumonia excretionem, urinam scilicet, sudorem, et expectorationem promoventes⁴⁶⁾: intuitu observationum, dictam radicem exoticam felicissimo cum successu et specifico ad pectoris inflammationes sanandas usu adhiberi non modo posse, sed et adhibitam fuisse, constat; interea mirum est, cur in paucis tantummodo officinis prostet locumque obtineat, cum majori jure, quam tot alia inania medicamenta, efficax hocce remedium laudes mereatur.

Propinatur potissimum vel sub forma pulveris, vel decocti et infusi. A TENNENTIO sequenti modo adbibita fuit. Praemissa sub morbi initio fat larga venae sectione, post quadrantem horae vel tincturae, vel decocti dosim unam porrigebat, tertia quavis hora repetendo, donec symptomata remiserunt, interposito simul potu diluente, emolliente, et reiterata, si necessitas urgebat, venae sectione. Diarrhoeam symptomaticam facile per tonica subadstringentia et absorbentia mitigabat et sistebat⁴⁷⁾.

Vo-

46) LINNAEI *Amoen. ac.* T. II. p. 128 sqq.

47) LINNAEUS *l. c.*

Vomitus a nonnullis ex Senegae usu observatus, minori dosi praecaveri poterit, et tunc quidem haud facile diarrhoeam excitabit.

Decoctum Senegae aquosum a quibusdam pulveris usui praefertur et ad unciam unam pro dosi exhibetur. Sed nihil impedit, quo minus etiam in substantia pulverem ad scrupulum dimidium cum aequali portione nitri depurati et uno alterove grano camphorae, servato debito regimine, interponamus.

Sic Ill. BEIREISIUS, Praeceptor pie colendus, summo cum fructu ac aegrotorum solatio, (in peripnevmoniis praesertim biliosis, ultra annum nunc continue fere Helmstadii et circa urbem epidemice grassantibus, uti ex litteris Ill. Viri, nuperrime ad me humanissime datis, novi), Senegae radice utitur, et hac medendi methodo vix unus e centum diem obit supremum. Ita autem eam exhibet, ut aeger omni sexta, octave hora pulverem ex Rad. Senegae, Nitri depurati aa. gr. X. Camphorae gr. II. capiat, subjunctis simul venaefectione, si indicatur, larga, nec non medicamentis resolventibus et temperantibus. Et sic raro sibi ultra drachmam radice, ad peccatoris inflammationem profligandam, opus esse testatur.

Ne

Ne autem limites huius libelli excedam, plura testimonia non addam. Sunt quidem, qui medicamentum hoc spernunt, aut, quod nimis pretiosum illis videtur, et medicamenta minoris efficaciae et majoris forsitan adhuc pretii in usu habent, aut specificam radice virtutem adhuc ignorant; sed institutis rite indagationibus pharmaceuticis, singularem radice vim, experientia jam confirmatam, ulterius explorandam ipsis relinquimus.

Monendum adhuc est, saepe radicem Polygalae amarae et vulgaris *Linn.* fraudulento modo Senegae substitui, quae tamen exiguis tantum in his morbis viribus gaudet. Senega vero ex sapore potissimum acri, urente ejusque modo agendi in partes interiores oris, ac singulari acido, qui cortici tantummodo radice inhaeret, dignoscitur ⁴⁸⁾.

Efficacia egregii hujus medicamenti augeatur, dum ad sanguinem concretum spissum resolvendum, vasaque rigida relaxanda, diluentium ac emollientium subjungimus usum. Quae ex caussa juscula tenuia, et decocta aquosa, ex hordeo, avena etc. cum oxymelle et nitro, nec non infusa theiformia ex floribus Sambuci, Pap.
rhoe-

48) BÜCHNER I. c. §. CXL. p. 298.

rheados, Verbasci, &c. praeparata et tepide assumta, admodum proficua sunt.

Vi gaudet quoque singulari *arnica montana* L. (*arnica plauenf. officin.*) congruatum dissolvendi sanguinem; hinc egregius ejus et in peripnevmonia effectus tot Medicorum observationibus confirmatus fuit, ut ulteriori laude ejus fufperfedere possimus. — Observandum tamen est, ut absque pulpa, minori in dosi exhibeatur, ne nauseam et vomitum moveat. Optime herba cum floribus infusis pectoralibus theeformibus pro parte additur, vel solum decoctum parva in quantitate iterata tamen vice, notante *III. BOEHMERO*, Praeceptore meo summa mentis veneratione a me ad cineres usque profequendo, in usum trahitur.

Vesicatoriorum in peripnevmonia usus, omnis fere aevi et regionis, praecipue Angliae et nunc Germaniae quoque Medicis communis est. Sed valde inter se Clarissimi Viri dissentiunt, quonam in morbi stadio illa praecipue profint. Quibusdam et praecipue Anglis in usu est, initio morbi statim topica ejusmodi admovere. Attamen Cel. CULLEN VSonis salutarem effectum per eorum applicationem turbari, hinc unam alteramve phlebotomiam praemitti debere, monet ⁴⁹⁾.

Verum

49) l. c. p. 238.

Verum enimvero cantharides sanguinem nimis resolvere, gangraenae favere, et febrem inflammatoriam vehementer intendere videntur; quapropter usus eorum in principio morbi circumspēctus sit.

Praefertim vero ad mentem TRALLESII, si repetitis venaesectionibus, omnibusque remediis veris antipleuriticis, sat largiter usurpatis, malum non superatum sit, si pulsus non amplius durus, sed mollis, depressus et parvus appareat, si calor totius corporis moderatus, et fere naturalis sit, si urina non amplius intense rubra, sed straminea et pallida observetur, nihilominus tamen, dolor fixus urgeat ⁵⁰); pariter quoque si sputa aut suppressa sint, aut non debite succedant, vel si alvi profluvium adsit symptomaticum: serio de vesicatoriorum ad suras applicatione, etiam ex mente BAGLIVI et TRILLERI, cogitandum.

De OPII usu in pectoris inflammationibus inter Medicos etiam lis est. Ex sententia Cel. CULLENII et TRALLESII, non facile in hoc morbo usum ejus locum habere arbitror, nisi, perfecte jam discussa inflammatione, tussis vehementia tanta sit, ut somno aeger

50) TRALLES de Usu vesic. §. 59. p. 276. sqq.

ger privetur, viresque ejus inde confumantur. Tunc enim opium stimulo suo, febrem, inflammationem et pectoris dolorem neque angere, neque concoctiones ac perfectas crises turbare valet; utpote ex quibus pessimi omnino metuendi sunt effectus.

Aliud adhuc remedium secundae indicationi respondens, *balneum* nimirum *vaporis* calidum, relaxans ac emolliens, ad pulmones, nares, os, pedes, et crura admissum, commendari solet. Conducit ex HUXHAMI⁵¹⁾ consilio, praecipue illis, quibus habitus corporis frictior et fibrae rigidiores sunt, quique durioribus laboribus adfueti calida simul siccaque constitutione gaudent. Vapores autem ex infuso calido specierum emollientium, commode inspirari, et directe ad pulmones ferri possunt per machinam illam, quam JOHN MUDGE, Medicus Anglus, nobis communicavit ac delineari curavit in Tractatu: *de tussi catarrhali*⁵²⁾. Hoc remedio, a BOERHAAVIO praesertim primum usitato, summa praecordiorum anxietas et tussis vehementia mitigatur, vasaque pulmonum rigida et a spasmo constricta relaxantur.

Con-

51) Opp. T. II, ed. Reichel, p. 183.

52) Aus dem Engl. überf. Leipz. 1780. 8.

Conducunt porro pediluvia tepida, nec non fomenta discutientia, pectori admota uti et unguenta camphorata etc. quae praecipue in pleuroperipnevmonia magni momenti sunt ⁵³).

C. Indicationi tertiae.

satisfaciendo, Medicus probe observet motus, quibus natura morbo mederi intendit.

Rarissime quidem, ut supra dictum fuit, resolutiones tantum per *sudorem* fiunt; interea transpiratio insensibilis decoctis tepidis diapnoicis promovenda et sustinenda est.

Optima ac frequentissima morbi solutio fit per *sputa*. Promovenda haec per decocta emollientia et radice Senegae usum continuatum, praesertim, si inflammatio non omni ex parte sublata sit; nec minus per medicamenta expectorantia, mucilaginoso, oleosa, dulcia: e. g.

C 2

Oxy-

53) Sic inter alios, *Vogelius* l. c. p. 154. Unguentum de althaea cum oleo hyosciami, camphoratum, magni fecit, cui etiam *Ill. BOEHMERUS* oleum amygdalarum dulcium vel lumbricorum terrestrium camphoratum saepius optimo cum successu substituit. Et sicuti *Vogelius*, experientia convictus, Essentiam Galbani cum Spiritu Vini praeparatam interne specificè laudavit, ita eandem quoque externe dolenti lateri applicandam iussit.

Oxymel squilliticum, Gummi Ammoniacum, Syrupum de Althaea FERNELII, etc. Ne autem nimis diu Medicus beccicis relaxantibus, emollientibus et expectorantibus inhaereat; sputis albis et blandis per aliquot tempus apparentibus, a liberaliori eorum usu abstineat et quartae potius prospiciat indicationi.

Et balneis pnevmonicis sputorum quoque rejectio promovetur; immo suppressa sputa, addito illis aceto, ac furis simul applicatis vesicatoriis, aut plantis pedum sinapismis, revocantur.

Ab emeticis, Kermes minerali, Tartaro emetico, aliisque ex antimonio praeparatis et refracta dosi adhibitis, ut nonnisi nauseam excitent, sputorum optimam excretionem, praesertim si malum jam per tempus duravit, se expertos fuisse, Cel. CULLEN ⁵⁴⁾ et Ill. DE STÖRK ⁵⁵⁾ affirmant. Eundem effectum alcali volatile sibi praestitisse, CULLEN testatur ⁵⁶⁾. — Sed optimum ex his nobis videtur

54) l. c. p. 238. 240.

55) *Unterricht vor Feld- und Landwundärzre*
I Th. p. 108.

56) l. c. p. 240.

tur Kermes minerale, scopo resolvente minima
in dosi datum.

Criticae per *urinam* excretioni promovendae, inter alia, omni ex parte conducit Senega.

Alvi fluxus, semper fere in hac peripneumonia symptomatikus, regimine diapnoico, vesicatoriis furis applicatis, emulsionibus papaverinis, lenioribus opiatis correctis, cataplasmatibus et clysmatibus emollientibus mitigandus et compescendus est; quo in casu etiam exoptato eventu, *III. PRAESES* extracto Cascariillae aquoso utitur.

Quoad *quartam Indicationem*:

opus est decoctis, ex herbis traumaticis subadstringentibus, e.g. Pyrolae, Saniculae, Hederae terrestres, Veronicae Teucrifolio, Tuffilaginis &c. praeparatis. Praecipue vero egregie huic scopo intervniunt, Polygala vulgaris, et Lichen islandicus. — Sic et conserva rosarum antiqua, et cortex peruvianus, vel in substantia, vel in infuso, pulmonum robor restituunt.

De vomicae quidem et empyematis curatione, nec non de reliquis peripnevmoniae speciebus, speciatim pathologicae ac therapeutice ex proposito differerem, nisi graves obfarent rationes, quae non permittunt, ut ulteriorem earum disquisitionem, quam ad aliud et commodum magis differam tempus, in praesentiarum profequi possim.

THE-

THESES.

I.

*Vesicatoria directe non habent vim
antispasmodicam.*

II.

*Aquam cum mercurio crudo
coctam, vim exerere anthelminthi-
cam, dubito.*

III.

*Variolas non semper comitatur fe-
bris inflammatoria simplex.*

IV.

*Sudor sub calore febrili erumpens,
minus saepius salutaris est.*

V.

*Petechiae non semper ex primis viis
originem trahunt.*

Lar-

IE-

VI.

Largior nitri usus in febribus lentis et hecticis haud conducit.

VII.

Venaesectio in dysenteria saepe indicatur.

VIII.

Signa, ex solo pulsu petita, fallunt.

W 18
Pic 1

1
DE LAVDE
MEDICAMENTORVM
SIMPLICIVM RESTRINGENDA

ILLVSTRIS AC GRATIOSI ORDINIS MEDICI
AVCTORITATE ET CONSENSV
IN REGIA FRIDERICIANA

P R A E S I D E

D. IO. FR. GOTTL. GOLDHAGEN,

MEDICINAE, PHILOSOPHIAE ET HISTORIAE NATVRALIS
PROFESSORE PVBLICO ORDINARIO, CIRCVLI SALICI,
COMITATVS MANSFELDENSIS ET CIVITATIS
HALLENSIS PHYSICO

PRO

GRADV DOCTORIS MEDICINAE

SOLEMNITER CONSEQVENDO

AD DIEM XXIX. SEPTEMBER. MDCCCLXXXIV.

H. L. Q. S.

PVBLICE DISSERTET

AVCTOR

ISAAC DAVID LEVI

HALLENSIS.

HALLAE

TYPIS FRIDERIGI DANIELIS FRANCKE.

